

Kliimaministri määruse „Kliimaministri 31.08.2023.a määruse nr 53 „Kombineeritud sademeveesüsteemide, sealhulgas lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamiseks, toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Eelnõukohase määrusega täpsustatakse muutunud vähese tähtsusega abi andmise aluseid ning toetuse andmise tingimusi.

Määruse ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi veeosakonna nõunik Olav Ojala (e-post olav.ojala@kliimaministeerium.ee, tel 626 2919) ja finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi tegi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Määruse juriidilise ekspertiisi teostas Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk.

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 11 punktist.

Punktiga 1 täpsustatakse § 1 lõiget 4. Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (2016/C 262/01) defineerib riigiabi mõiste elemendid, milleks muuhulgas on majandustegevusega tegelemine. Selgitamaks majandusliku ja mittemajandusliku tegevuse erinevust, on Euroopa Kohus olnud järjekindlalt seisukohal, et mis tahes tegevus, mis seisneb kaupade ja teenuste pakkumises turul, on majandustegevus. Sademevee puhul ei ole eelduslikult tegemist majandustegevusega, mistõttu ei loeta tegevusele antavat abi riigiabiks ega vähese tähtsusega abiks. Taotleja peab ise analüüsima, kas toetatavate tegevuste tulemust kasutatakse majandustegevuses või on tegemist piirkonna üldise avaliku tasuta teenusega nagu seda on näiteks avalikud teed ja tänavavalgustus. Taotlusele tuleb lisada kinnitus riigiabi või selle puudumise kohta.

Punktiga 2 muudetakse § 1 lõikeid 6-7 täpsustades vähese tähtsusega abi andmise aluseid;

Punktiga 3 viiakse § 2 lõike 2 kirjeldatud toetuse andmise tulemus vastavusse § 4 lõikes 2 kirjeldatud toetatava tegevusega, st tulemuste saavutamiseks toetatakse ehitustööde teostamist. Muudetud sõnastus kajastab täpsemalt tegevuse tulemust, milleks on olemasoleva ühisvoolse kanalisatsiooni (reovesi ja sademevesi samas torustikus) lahkvoolseks süsteemiks (eraldi torustikud ja sihtkohad sademeveele ja reoveele) muutmisel täiendava torustiku ehitamine. Sellise tegevuse puhul on toetatav ka reovee kanalisatsioonitorude rekonstrueerimine.

Toetatav ei ole lahkvoolse kanalisatsioonisüsteemi ehitamine kanaliseerimata piirkonda. Lahkvoolse sademevee kanalisatsiooni ehitamine uude piirkonda on lubatud ainult sademevee imbe-, viibe- või muust säästvast sademeveesüsteemist (SUDS) ülejääva sademevee ärajuhtimiseks.

Toetatav on ka osaliselt ühisvoolseks muutunud ühiskanalisatsiooni ehitamine lahkvoolseks (nt kui torustik on tänaste sademete hulkade suhtes aladimensioneeritud, mistõttu muutub lahkvoolne kanalisatsioon teatud sademete hulga korral ühisvoolseks) või kui on tegemist (tänav)alaga, kus viivitusrajatiste rajamine ei ole võimalik, siis tuleb taotluses olukorda selgitada ja lisada eelprojektile standardi EVS 848 “Väliskanalisatsioonivõrk” kohane sademeveekanalisatsiooni dimensioneerimise arvutus.

Punktiga 4 täiendatakse paragrahvi 4 lõiget 2 punktiga 13 ning antakse võimalus projekteerida ja ehitada ka sademevee jaoks kraave.

Punktiga 5 täpsustatakse paragrahvi 4 lõiget 3, et oleks selgelt arusaadav, et määruse eesmärkide saavutamiseks toetatakse kraavide rekonstrueerimist.

Punktiga 6 täpsustatakse paragrahvi 4 lõike 5 punkti 11, kuna punktis nimetatud määruse „Kliimamuutusega seotud tegevuste, linnade elurikkuse suurendamise ja kavade koostamise toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021-2027“ pealkiri on muutunud.

Punktiga 7 täiendatakse paragrahvi 6 lõiget 2 nõudega, et projekti abikõlblikkuse periood peab algama kuue kuu jooksul taotluse rakendusüksusele esitamisest. Muudatus on vajalik projektide elluviimise edasilükkamise ja kallinemise ennetamiseks. Projekti abikõlblikkuse lõpu nõue jääb samaks, kuid selguse huvides seatakse see eraldi punktis 3.

Punktiga 8 lisatakse paragrahvi 9 lõikesse 2 punkt 6¹, kus täpsustatakse, et juhul, kui sademe-, drenaazivee ning muu pinnase- ja pinnavee ärajuhtimise ehitisi ja seadmeid ei loeta ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni süsteemi kuuluvaks osa, esitatakse Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 62 kohane sademevee majandamise kava.

Punktiga 9 muudetakse paragrahvi 9 lõike 2 punkti 9, lisades määrusele lisa 2, milles esitatakse nõuded eelprojektile, et oleks taotlejatel selgem, millist eelprojekti on vajalik esitada.

Punktiga 10 paragrahvi 9 lõiget 2 täiendatakse punktiga 18 ning lisatakse kohustus esitada mõjualade kaart, millelt nähtub projekti panus § 2 lõikes 6 nimetatud rakenduskava väljundnäitajasse ja tulemusnäitajasse. Mõjualade kaart võimaldab rakendusasutusel hinnata näitajate asjakohasust ning mitme sama sademevee valgala mõjutava projekti puhul välistada näitajate topelt lugemist.

Punktiga 11 paragrahvi 10 lõiget 6 täpsustatakse ning antakse taotluse menetlemise tähtajaks kuni 90 kalendripäeva taotluse esitamise kuupäevast alates. 60 kalendripäeva ei ole piisav tähtaeg otsuste tegemiseks, kui samaaegselt on menetluses mitmed taotlused. Lühike tähtaeg võib põhjustada kiirustamisest tulenevaid eksimusi nii hindajate kui taotlejate tegevuses, kes peavad päringutele vastama ja taotlused nõuetega vastavusse viima. Menetlusökoonoomika põhimõttest tulenevalt on mõistlikum pikendada taotluste menetlemise aega, kui teha mitterahuldamise otsus ja hinnata mõne aja pärast sama taotlust, mille oleks täiendava tähtaja jooksul jõudnud määrusega vastavusse viia.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

Määruse eelnõu on muuhulgas kooskõlas järgmiste (EL) määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

Euroopa Liidu määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu eelnõus nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhendada neist otse, arvestades eelnõus ja selle alusel antavatest Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatud.

4. Määruse mõjud

Määrusel on positiivne mõju seatud eesmärkide saavutamiseks, sest täpsustatakse toetuse andmise tingimusi. Määrus aitab kaasa projektide varasemale elluviimisele, sest määruse kohaselt tuleb toetatavate tegevustega alustada hiljemalt 6 kuu möödumisest taotluse rahuldamise otsusest. Toetus on ühekordne tõuge tulenevate nõuete täitmiseks ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetust antakse Ühtekuuluvusfondist (ÜF).

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi tulusid.

Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulutusi ega -tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu koostöölastatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Riigikantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Euroopa Komisjoniga, perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Riigi Tugiteenuste Keskuse, Eesti Vee-ettevõtete Liidu ja Eesti Linnade ja Valdade Liiduga. Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) juhtkomisjonile.